

टंचाई कालावधीत ग्रामीण भागात पिण्याच्या
पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ प्रत्यक्षात पूर्ण झालेल्या
उपाययोजनांवरील खर्च भागविण्यासाठी अनुदान
वितरीत करण्याबाबत.
(लेखाशिर्ष २२१५ A११५)

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: टंचाई २०२५/प्र.क्र. ११०/पापु-१४
गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय इमारत संकुल, लोकमान्य टिळक मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ००९
तारीख: ०१ जानेवारी, २०२६

वाचा :-

- (१) शासन निर्णय, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्रमांक: टंचाई १०९९/प्र.क्र.१२/पापु-१४, दिनांक ३ फेब्रुवारी, १९९९.
- (२) शासन परिपत्रक, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्रमांक: टंचाई २०१८/प्र.क्र. १९१/पापु-१४, दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८
- (३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, परभणी यांचे पत्र क्र. जा.क्र./जिपप/ग्रापापुवि/कावि/ताशा-३/१९८५/२०२५, दि. १४.०८.२०२५
- (४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, गडचिरोली यांचे पत्र क्र. जा.क्र./जीपग/ग्रापापु/ताशा-४/१५७५/२०२५, दि. १८.०९.२०२५
- (५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, धाराशिव यांचे पत्र क्र. जिपधा/ग्रापापुवि/पाणी टंचाई/१७७/२०२५, दि. ३०.०९.२०२५
- (६) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा यांचे पत्र क्र. जा.क्र. जिपव/ग्रापापुवि/ताशा०/वशि-२४१३/२०२५, दि. २९.०९.२०२५
- (७) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, भंडारा यांचे पत्र क्र. जा.क्र. जिपभं/ग्रापापुवि/ताशा ३/२४५१/२०२५, दि. ३०.०९.२०२५
- (८) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अमरावती यांचे पत्र क्र. जिप/ग्रापापु/ताशा-३/३२०४/२०२५, दि. ०९.१०.२०२५
- (९) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अकोला यांचे पत्र क्र. जा.क्र./जिपअ/ताशा /१३३५/२०२५, दि. ३०.०९.२०२५
- (१०) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पालघर यांचे पत्र क्र. पाजिप/ग्रापापु/उअ (यां-२)/वशी/४३६/२०२५, दि. ०६.१०.२०२५
- (११) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे यांचे पत्र क्र. जा.क्र.जिपपु/ग्रापापु/टंचाई/ २५, दि. ०६.१०.२०२५
- (१२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर यांचे पत्र क्र. जा.क्र. जिपना/ग्रापापुवि/३८८०/२०२५, दि. ०८.१०.२०२५

- (१३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, ठाणे यांचे पत्र क्र. जा.क्र. ठाजिप/ पापुवि/ टंचाई/ वशी-९८८/२०२५, दि. १३.१०.२०२५
- (१४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सातारा यांचे पत्र क्र. जा.क्र. हिशोब-६/पाणीटंचाई/अनुदानमागणी/२९०३०१/२०२५, दि. ३०.०९.२०२५
- (१५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, रायगड यांचे पत्र क्र. जा.क्र./ग्रापापु/राजिप/पापु-१५/निधी मागणी ३४२६/२०२५, दि. १०.१०.२०२५

प्रस्तावना :-

राज्यातील ग्रामीण भागातील पाणी टंचाई निवारणार्थ घेण्यात येणाऱ्या उपाययोजनांवरील खर्च (२२१५ ए १९५) या लेखाशीर्षाखाली या विभागाकडून उपलब्ध होणाऱ्या अनुदानातून भागविण्यात येतो. सन २०२४-२५ या टंचाई कालावधीत प्रत्यक्षात पूर्ण केलेल्या उपाययोजनांसाठी छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर, अमरावती, कोकण व पुणे विभागातील संबंधित जिल्ह्यांचा निधी मागणीचा प्रस्ताव विभागास प्राप्त झाला आहे. सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात, लेखाशीर्ष (२२१५ ए १९५) ३१, सहायक अनुदाने (योजनेतर) या उद्दीष्टांतर्गत अर्थसंकल्पीय केलेला निधी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, परभणी, गडचिरोली, धाराशिव, वर्धा, भंडारा, अमरावती, अकोला, पालघर, पुणे, नागपूर, ठाणे, सातारा व रायगड यांनी मागणी केलेल्या व प्रत्यक्षात पूर्ण झालेल्या उपाययोजनांसाठी निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

ग्रामीण भागात पेयजल टंचाई निवारणार्थ शासनाने विहीत केलेल्या निकषांनुसार विभागीय आयुक्त छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर, अमरावती, कोकण व पुणे या विभागांत टंचाई कालावधी ऑक्टोबर २०२४ ते जून २०२५ मध्ये पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ उपाययोजनांवरील प्रत्यक्षात पूर्ण झालेल्या उपाययोजनांचा खर्च भागविण्यासाठी (लेखाशीर्ष २२१५ ए १९५) अंतर्गत रु. ४९५३.३६ लक्ष (अक्षरी रूपये एकेचाळीस कोटी, त्रेपन्न लक्ष, छत्तीस हजार फक्त) निधी पुढील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून पुढीलप्रमाणे वितरीत करण्यास मान्यता देत आहे :-

(निधी वितरण रूपये लाखात)

अ.क्र.	विभाग	जिल्हा	वितरीत करावयाचा निधी
१.	छत्रपती संभाजीनगर	परभणी	३५०.००
२.		धाराशिव	१२७.९४
३.	नागपूर	गडचिरोली	३५०.००
४.		वर्धा	३५०.००
५.		भंडारा	३५०.००
६.		नागपूर	३५०.००
७.	अमरावती	अमरावती	३५०.००
८.		अकोला	३५०.००
९.	कोकण	पालघर	३५०.००
१०.		ठाणे	३५०.००
११.		रायगड	२७५.९७
१२.	पुणे	पुणे	२५१.०५
१३.		सातारा	३५०.००
		एकूण	४९५३.३६

उपरोक्त प्रमाणे मंजूर करण्यात आलेल्या निधीसंदर्भात संबंधित यंत्रणांनी पाणी टंचाई योजनेअंतर्गत राबविण्यात आलेल्या उपाययोजनांवर झालेल्या खर्चाच्या देयकांच्या प्रती खास दुतामार्फत दि. १० जानेवारी, २०२६ रोजी पर्यंत शासनास सादर कराव्यात. सदर देयकांच्या प्रती विहीत कालावधीत प्राप्त न झाल्यास

अनियमितता समजण्यात येईल व याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांची राहील, याची कृपया नोंद घेण्यात यावी.

अटी व शर्ती

- १) विभागीय आयुक्त, छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर, अमरावती, कोकण व पुणे यांनी ग्रामीण/नागरी भागातील टंचाई अंतर्गत उपाययोजनांसाठीचा निधी संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना थेट वितरीत करावा तसेच नागरी भागाचा निधी संबंधित जिल्हाधिकारी यांना वितरीत करण्यात यावा.
- २) सन २०२४-२५ या टंचाई कालावधीमध्ये ग्रामीण भागात पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ घेण्यात आलेल्या उपाययोजनांच्या प्रलंबित देयकांच्या प्रदानासाठी सदर निधी वितरीत करण्यात यावा.
- ३) सदर निधी स्वीय प्रपंजी लेखा खाते (Personal Ledger Account) अथवा बँक खात्यात न ठेवता तो कंत्राटदारांना थेट Electronic Clearing Services/RTGS द्वारे वितरीत केला जाईल याची दक्षता घ्यावी.
- ४) निधीचे वितरण करतांना यापूर्वी संबंधित उपाययोजनांना निधी वितरित करण्यात आलेला नाही याची खातरजमा करावी.
- ५) यापुढे टंचाई निवारणार्थ घ्यावयाच्या उपाययोजनांकरिता निधीची मागणी करतांना, टंचाई निवारणार्थ कोणत्या प्रस्तावित उपाययोजना कोणत्या कालावधीसाठी घ्यावयाच्या आहेत, त्यासाठी किती निधीची आवश्यकता आहे याबाबत बाब निहाय / उपाययोजनानिहाय मागणी तसेच चालू आर्थिक वर्षात वितरीत करण्यात आलेला निधी, झालेला खर्च, शिळ्क निधी इत्यादी बाबतची माहिती, तसेच त्याबाबतची उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करण्यात यावीत. त्याशिवाय भविष्यात निधी मंजूर केला जाणार याची नोंद घेण्यात यावी.
- ६) ज्या ग्रामीण उपाययोजना महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणमार्फत राबविण्यात येत आहेत, त्या उपाययोजनांसाठीचा निधी मागणी नुसार महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाला शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करून दिला जातो. यास्तव जिल्हा परिषद अथवा जिल्हाधिकारी यांच्या मार्फत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाला निधी वितरीत करण्यात येऊ नये.
- ७) सदर शासन निर्णयानुसार टँकरद्वारे/पिण्याच्या पाणी पुरवठा करण्यासाठीच्या उपाययोजनांकरीता जो निधी वितरीत करण्यात आला आहे, त्यामधून देयके अदा करताना खाजगी टँकरवर जी.पी.एस. प्रणाली बसविलेली असेल व जी.पी.एस.प्रणालीवर ज्या टँकरच्या फेच्यांची नोंद होईल त्याच फेच्या देयकाकरिता अनुज्ञेय राहतील. पाणी पुरवठा करणाऱ्या ज्या टँकरवर जी.पी.एस.प्रणाली बसविलेली नाही किंवा जी.पी.एस.प्रणाली बंद असल्याकारणाने टँकर वाहतूक धारकाने टँकरच्या फेच्या झाल्याचा दावा केला असल्यास, अशा फेच्या अनुज्ञेय ठरणार नाहीत. तसेच जी.पी.एस. प्रणालीची नोंद होत

नाही अशी देयके प्रमाणित करण्यात येऊ नये व अशा प्रकारे प्रमाणित केलेल्या देयकांसाठी निधी वितरीत करण्यात येऊ नये.

- ८) या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात येत असलेला निधी टंचाई कालावधी सन २०२४-२५ करिता वितरीत करण्यात येत असल्याने व प्रत्यक्षात पूर्ण झालेल्या उपायोजनांसाठी असल्याने सदर निधी १० दिवसात खर्ची टाकण्यात यावा. यास्तव सदर निधी त्वरित चार दिवसात संबंधित कार्यालयांना / जिल्हा परिषद/ जिल्हाधिकारी यांना वितरीत करावा. सदर निधी १० दिवसात खर्ची न झाल्यास त्याबाबतची आर्थिक अनियमितता समजण्यात येईल. या निधीची उपयोगिता प्रमाणपत्र, दिनांक ३० जानेवारी, २०२६ पूर्वी शासनास सादर करावी.
- ९) नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणार्थ उपलब्ध करण्यात आलेल्या तरतूदीतून मागील वर्षात घेण्यात आलेल्या विविध योजना / पाणी पुरवठा विषयक कामे पूर्ण करण्यात आली असल्याचे जिल्हाधिकारी/ मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद / सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांनी खात्री करावी.
- १०) पाणी जीवनावश्यक / अत्यावश्यक बाब असल्याने, त्या आडून गैरप्रकार होणार नाहीत, त्याच त्याच योजना पुन्हा- पुन्हा दरवर्षी घेण्यात येत नाहीत व त्यावर अनावश्यक खर्च करण्यात येत नाही, याची खात्री संबंधित विभागीय आयुक्त/ मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद /सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांनी करावी.
- ११) ज्या प्रयोजनासाठी निधी वितरीत करण्यात आला आहे, त्याबाबतची जिल्हानिहाय भौतिक प्रगतीची माहिती विभागीय आयुक्तांनी शासनाकडे दर महिन्यास मासिक खर्चाच्या अहवालासोबत सादर करावी. निधीच्या वाटपाचे लेखे, अभिलेख विहीत कार्यपद्धतीनुसार अनुदान आहरीत व वितरीत करणाऱ्या कार्यालयाच्या स्तरावर अद्यावत ठेवण्यात यावे. त्याचप्रमाणे दरमहा होणाऱ्या प्रत्यक्ष खर्चाची माहिती पुढील महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत एकत्रितरित्या शासनास सादर करावी. दर तीन महिन्यांनी झालेल्या खर्चाची, महालेखाकार कार्यालयात नोंदविण्यात आलेल्या खर्चाशी पडताळणी करून त्याबाबतचे त्रैमासिक पडताळणी विहीत प्रमाणपत्र या विभागाकडे तात्काळ सादर करावे. तसेच कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर निधीपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता जिल्हाधिकारी / मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद तसेच सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांनी घ्यावी. वितरीत करण्यात आलेल्या अनुदानातून जर काही रक्कम खर्ची पडणार नसेल तर ती रक्कम विहीत वेळेत शासनास प्रत्यार्पित करण्यात यावी. आवश्यक तेवढ्याच निधीची मागणी करावी. अधिक निधीबाबतची मागणी करण्यात येवू नये.
- १२) क्षेत्रीय कार्यालयांच्या प्राप्त मागणी नुसार सदर निधी वितरीत करण्यात येत असला तरी, टंचाई कालावधी २०२४-२५ करिता आवश्यक तेवढाच निधी अर्थसंकल्पिय वितरण प्रणालीद्वारे आहरित करावा. अतिरिक्त निधी आहरित केल्यास व अखर्चित राहिल्यास त्याबाबत संबंधितांविरुद्ध

शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीकरिता सक्षम प्राधिकाऱ्यांना प्रस्ताव सादर करावा. या कार्यवाहीबाबत पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागास अवगत करावे.

- १३) सदर वितरीत करण्यात आलेल्या निधीच्या विनियोगाबाबत उपाययोजनानिहाय, टंचाई कालावधीनिहाय माहिती उपलब्ध करून द्यावी.
- १४) याबाबतचा निधी शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे वितरीत करण्यात यावा.
- १५) याबाबत होणारा खर्च सन २०२५-२६ या चालू वित्तीय वर्षात “मागणी क्र. वाय-२, मुख्य लेखाशिर्ष २२१५ पाणी पुरवठा व स्वच्छता, ०१, पाणी पुरवठा, १९६ जिल्हा परिषद पंचायत / संस्थांना सहाय्य, ०२ जिल्हा परिषदांना अनुदान, (०२) (०३) आकस्मिक पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ घेण्यात येणाऱ्या तात्पुरत्या उपाययोजनांसाठी जिल्हा परिषदांना सहायक अनुदान (अनिवार्य), ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेत्तर) (२२१५ ए १९५) या लेखाशीर्षाखाली उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून भागवावा व त्याखाली अंतिमतः खर्ची टाकण्यात यावा.
- १६) आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी कोषागार / उप कोषागार अधिकारी यांच्याकडे पाठविण्यात येणाऱ्या व देयकासोबत जोडल्या जाणाऱ्या संगणक स्लीपमध्ये गौण / उपलेखाशीर्षाचा संगणक संकेतांकाचा न चुकता उल्लेख करावा. तसेच, कोषागारातून/ उपकोषागारातून आहरीत केलेल्या रकमेचा अहवाल शासनास सादर करावा.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ५३४/व्यय-३, अन्वये प्राप्त मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०९०९९२०२३४६६२८ असा आहे.

हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने.

(संदीप कांबळ)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- (१) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
(२) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
(३) प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

- (४) प्रधान सचिव, महसूल (मदत व पुनर्वसन) विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- (५) सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई,
- (६) महालेखाकार, (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
- (७) महालेखाकार, (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर
- (८) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- (९) विभागीय आयुक्त (छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर, अमरावती, कोकण व पुणे)
- (१०) जिल्हाधिकारी (परभणी, गडचिरोली, धाराशिव, वर्धा, भंडारा, अमरावती, अकोला, पालघर, पुणे, नागपूर, ठाणे, सातारा व रायगड)
- (११) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (परभणी, गडचिरोली, धाराशिव, वर्धा, भंडारा, अमरावती, अकोला, पालघर, पुणे, नागपूर, ठाणे, सातारा व रायगड)
- (१२) जिल्हा कोषागार अधिकारी, (परभणी, गडचिरोली, धाराशिव, वर्धा, भंडारा, अमरावती, अकोला, पालघर, पुणे, नागपूर, ठाणे, सातारा व रायगड)
- (१३) कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद (परभणी, गडचिरोली, धाराशिव, वर्धा, भंडारा, अमरावती, अकोला, पालघर, पुणे, नागपूर, ठाणे, सातारा व रायगड)
- (१४) मा. मंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव
- (१५) मा. राज्यमंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव
- (१६) प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- (१७) निवड नस्ती